

<https://doi.org/10.15407/economyukr.2021.06.036>

УДК 338.2

JEL: G24, L24, O32, O33

М.І. ДИБА, д-р екон. наук, проф.,
директор Інституту розвитку фінансового бізнесу
ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана»
просп. Перемоги, 54/1, 03057, Київ, Україна
e-mail: dyba_m@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2007-9572>

Ю.О. ГЕРНЕГО, д-р екон. наук, доц.,
доц. кафедри корпоративних фінансів і контролінгу
ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана»
просп. Перемоги, 54/1, 03057, Київ, Україна
e-mail: IuliiaGern@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4929-0411>

ВЕНЧУРНИЙ БІЗНЕС В УКРАЇНІ ТА ЦИФРОВІ ІННОВАЦІЙНІ ХАБИ ЯК ІНСТИТУТ ЙОГО РОЗВИТКУ

Обґрунтовано сутнісні характеристики венчурного бізнесу і специфіку венчурного фінансування в умовах сьогодення. Наведено характеристики раундів залучення венчурного капіталу залежно від нагальних потреб розвитку венчурного бізнесу, що дозволило простежити об'єктивні умови для розвитку венчурного бізнесу за цифрових трансформацій. Розкрито функціональні переваги хабів для розвитку венчурного бізнесу з огляду на специфіку різних раундів фінансування (посівний раунд, раунди А і В, серія раундів С—N). Надано загальну характеристику венчурного бізнесу в Україні, проаналізовано діяльність окремих вітчизняних венчурних стартапів. Досліджено потенціал цифрових трансформацій для становлення цифрових хабів з метою підтримки венчурного бізнесу в Україні.

Ключові слова: діджиталізація; венчурний бізнес; венчурний капітал; інвестиційні фонди; цифрова трансформація.

Результати діяльності суб'єкта бізнесу, а також його конкурентні переваги на національному і глобальному ринках в умовах трансформаційних процесів сьогодення дуже залежать від результативності застосування нових технологій, ступеня інтегрованості в цифрове суспільство. У розвинутих країнах світу вже досить тривалий період набували поширення практики

Ц и т у в а н н я: Диба М.І., Гернего Ю.О. Венчурний бізнес в Україні та цифрові інноваційні хаби як інститут його розвитку. *Економіка України*. 2021. № 6. С. 36—49. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2021.06.036>

ведення венчурного бізнесу. Свого часу завдяки саме венчурним ініціативам у штаті Каліфорнія було засновано глобальний осередок інноваційного розвитку — Силіконову долину. Так, термін «венчурний капітал» (venture capital) з'явився у США ще у 1950-х роках у результаті співпраці інвестиційного менеджера Артура Рока (Arthur Rock) та інженера Ойгена Клейнера (Eugene Kleiner). Останній став автором інноваційного проекту з виробництва напівпровідників (кремнієвих транзисторів нового покоління) Shokley Semiconductor Laboratories. Однак проблематичним виявилось залучити інвестиції для реалізації цієї ініціативи. А. Рок зацікавився цією ідеєю, але результати його перемовин з близько 40 інвесторами не були успішними. Проте Шерман Фейрчайлд (Sherman Fairchild) погодився інвестувати в проєкт близько 1,5 млн дол. У результаті такої взаємодії і був започаткований перший венчурний бізнес — Fairchild Semiconductors, який став основоположником Кремнієвої долини (Silicon Valley) [1; 2].

Згодом венчурний бізнес заклав фундамент для створення таких інноваційних гігантів, як Microsoft, Oracle, Intel, Google, Apple тощо. І саме венчурний капітал дозволив реалізувати якісно нові та ризиковані ідеї, впровадити низку нових технологій, що започаткували розбудову глобальної економіки знань, заснованої на інтелектуальному капіталі [3].

У глобальному масштабі ще до настання коронакризи серед представників венчурного бізнесу особливого значення набуло застосування цифрових технологій. Коронакриза ж у черговий раз прискорила і посилила відповідні тенденції. Саме цифрові інновації заклали основу для генерування інновацій у всіх ключових сферах господарювання, сформували низку інноваційних конкурентних переваг на національному і глобальному рівнях. Це сприяло посиленню конкурентної боротьби за економічне і технологічне лідерство, виробленню нових підходів до активізації соціального та економічного зростання.

Цифрова революція створює низку додаткових можливостей та переваг для прогресивного інноваційного розвитку як малого, так і великого бізнесу. При цьому для багатьох представників бізнесу проблематичним залишається аспект управління інноваціями в умовах цифрових трансформацій. Крім того, постає нагальне питання пошуку джерел фінансування цифрових перетворень, що формують фундамент для розвитку венчурного бізнесу в умовах сьогодення. Зокрема, згідно з оцінками експертів Європейської комісії, недостатнє застосування цифрових інновацій є характерним для близько 90% представників малого та середнього бізнесу і 60% великого бізнесу. В галузевому розрізі, незважаючи на зростаючу динаміку цифровізації в ключових секторах економіки, європейська промисловість глобально все ще залишається недостатньо конкурентоспроможною в плані застосування цифрових технологій та процесів. Зокрема, за цифровою трансформацією відстають традиційні сектори і низка малих та середніх підприємств. Експерти зазначають, що на вітчизняному ринку ситуація з цифровізацією в інноваторів є ще складнішою¹. При цьому експертні дослідження свідчать, що посилення тенденцій

¹ Pan-European network of Digital Innovation Hubs (DIHs) / European Commission, 2016 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/digital-innovation-hubs> (дата звернення: 14.03.2021).

цифровізації, зокрема застосування цифрових технологій у процесі розвитку інноваційного бізнесу в країнах Європи, дозволить щороку додатково отримувати понад 110 млрд євро протягом наступних п'яти років. Профільні фахівці наголошують, що подібні цифрові трансформації доцільно впроваджувати на базі спеціалізованих екосистем — хабів, учасниками яких є широкий спектр стартапів, представників малого та середнього бізнесу, науковців і дослідників, консультантів з питань цифровізації та управління цифровим бізнесом, представників великого бізнесу, акселераторів та інвесторів. Спільна діяльність усіх цих суб'єктів формуватиме синергетичний ефект для інноваційного розвитку [4; 5].

Очевидним є те, що розвиток венчурного бізнесу з використанням переваг цифрових платформ також слугуватиме надійною основою для посилення конкурентних позицій української економіки на глобальних ринках. З огляду на це, особливої актуальності набувають питання дослідження цифрових інноваційних хабів як платформи для розвитку венчурного бізнесу в Україні.

Розвиток цифрової економіки та суцільна діджиталізація сучасного суспільства зумовили появу відповідного напрямку досліджень у працях як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників. Зокрема, основоположні аспекти діджиталізації та питання розвитку інноваційного бізнесу з використанням цифрових технологій містяться в працях таких зарубіжних авторів, як В. Айзексон, Б. Ларралде, А. Тоффлер, Х. Тоффлер, Р. Хаген, А. Швієнбахер, Т. Шольц [6—9]. Водночас у зв'язку з актуалізацією практик венчурного бізнесу у світовій науці розвитку набув напрям досліджень, пов'язаний з проблематикою венчурного капіталу, специфічними характеристиками розвитку та управління венчурним бізнесом. Ці питання дістали відображення в працях П. Друкера, Б. Твісса, Х. Альбаха, Р. Шмідта та інших. Згодом зарубіжні фахівці також звернули увагу на питання моніторингу результативності венчурного капіталу, роль бізнес-ангелів у розбудові венчурного бізнесу, потенціал розбудови бізнес-структур і підприємництва на основі використання додаткових переваг венчурів [10—13]. Окремі аспекти трансформації ролі хабів в умовах сьогодення, посилення їх інноваційної природи розглянуто в працях Е. Баарка і Ш. Наубахара [14]. В Україні на деяких питаннях діджиталізації та функціонування інноваційних хабів зупинялись Ю.М. Бажал, К.Ю. Кононова, Н.М. Краус, К.М. Краус та інші [15—18].

На практиці в різних країнах світу поширення інноваційного підприємництва, зокрема, розвиток венчурного бізнесу, відбувається в рамках державного стимулювання інноваційних кластерних моделей — розбудови інноваційних хабів. Так, у Канаді, Іспанії, Німеччині бізнес здобуває конкурентні переваги на основі інноваційних хабів, які функціонують у формі інноваційних систем. Натомість у Австрії, Нідерландах, Норвегії, США, Швейцарії інноваційні хаби працюють у формі виробничо-інноваційних мереж, де їх учасники взаємодіють між собою та поєднують свої зусилля. У Данії під інноваційними хабами розуміють ресурсні зони, які створюють підґрунтя для сталого інноваційного розвитку. У Великій Британії в ролі інноваційних хабів виступають регіональні інноваційні системи, в Італії

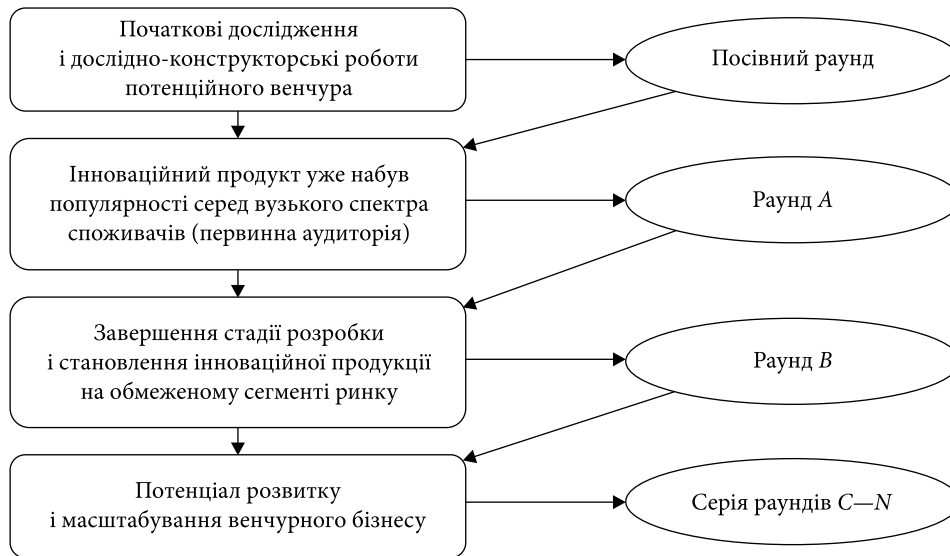

Рис. 1. Раунди залучення венчурного капіталу залежно від нагальних потреб розвитку венчурного бізнесу
Джерело: [19, с. 15].

та Фінляндії — міжгалузеві потоки знань [15]. На нашу думку, в Україні цифрові інноваційні хаби варто розвивати у формі цілісної системи підтримки венчурного бізнесу, враховуючи їх потенціал до створення сприятливих умов для розвитку приватно-публічних партнерств, націлених на інноваційний розвиток бізнесу та національної економіки. При цьому саме хаб може закласти основу для розвитку інноваційної інфраструктури в довгостроковій перспективі, зокрема, розбудови інноваційних кластерів з метою успішної взаємодії виробництв, розвитку інноваційних комунікаційних мереж у розрізі окремих регіонів, формування інноваційної мережі на національному рівні. Таким чином, завдяки багатогранній природі інноваційних хабів і трансформації їх функцій в умовах цифрових змін існує попит на постійне вдосконалення теоретичних і прикладних досліджень даного напрямку.

Отже, **мета статті** — обґрунтувати можливості розвитку венчурного бізнесу з використанням переваг цифрових інноваційних хабів, дослідити перспективи посилення венчурного бізнесу в Україні з урахуванням потенціалу взаємодії учасників цифрових інноваційних хабів.

В основу розвитку венчурного бізнесу покладено залучення належного обсягу фінансових ресурсів, а також ряд інших консультаційних і менторських послуг. Однак специфіка такої підтримки залежить від етапу, на якому перебуває венчурний бізнес. Так, у міжнародній практиці виокремлюють раунди, які репрезентують специфічні етапи залучення венчурного капіталу для нагальних потреб розвитку бізнесу і посилення його інноваційної спроможності (рис. 1) [19].

На першому етапі реалізації інноваційного проекту, коли відбувається заснування венчурного бізнесу, поряд з безпосереднім розвитком інновацій-

Рис. 2. Функціональні переваги хабів для розвитку венчурного бізнесу: посівний раунд фінансування
Джерело: тут, рис. 3 і 4 узагальнено і побудовано авторами за [10—19].

ної ідеї найважливішої актуальності для інноватора набувають й інші завдання. Зокрема, часто виникає потреба в патентному захисті інновацій, оцінці потенційних перспективних ринків збуту, написанні бізнес-планів, доборі розробників і менеджерів і налагодженні роботи команди проекту тощо.

Оскільки, поряд з представниками венчурного бізнесу та інвесторами, учасниками хабів є також спеціалісти, готові надати широкий спектр консалтингових, інформаційних та інфраструктурних послуг, такі суб'єкти відіграють важливу роль у розвитку венчурів під час посівного раунду залучення венчурного капіталу (рис. 2).

На посівному раунді фінансування спостерігаємо потужний фінансовий ризик для безпосередніх інвесторів щодо очікування повернення інвестицій та прибутку лише в довгостроковій перспективі. З огляду на це, на даному етапі інвестори здебільшого не схильні виділяти значні обсяги фінансових ресурсів для розвитку венчурного бізнесу. Натомість саме для венчурів-початківців нагальною є співпраця в межах цифрових інноваційних хабів для отримання якісних і сучасних консультаційних послуг. Крім

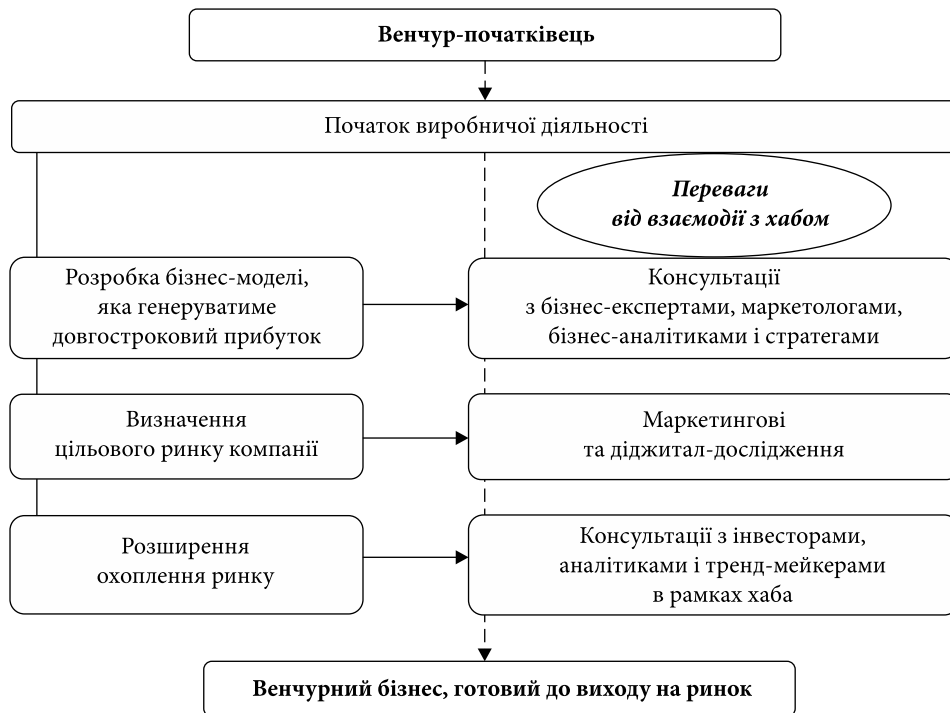

Рис. 3. Функціональні переваги хабів для розвитку венчурного бізнесу: раунди фінансування А і В

того, саме на початковому етапі створення венчурного бізнесу часто виникають проблеми організаційного характеру, пов'язані з оформленням бізнес-планів та остаточним добором команди, зокрема, налагодження цифрових компетенцій. Усі окреслені активності мають потенціал для реалізації на належному рівні завдяки використанню потенціалу цифрового інноваційного хаба.

У результаті успішного проходження венчурним бізнесом посівного раунду фінансування він дістає належну підготовку для подальшого функціонування і виробничої діяльності. Однак згодом виникає потреба в розширенні цільового ринку, що зумовлює необхідність залучення венчурного капіталу в межах раундів А і В. Це можливо також з використанням потенціалу цифрових інноваційних хабів (рис. 3).

У межах раундів А і В відбувається підтримка венчурного бізнесу, який уже має готовий інноваційний продукт і певну аудиторію користувачів-ентузіастів. Однак при цьому виникає нагальна потреба в комерціалізації інновації. На даному етапі венчурні капіталісти вже володіють певним баченням щодо того, які існують прогнози стосовно результативності функціонування венчурної компанії в майбутньому і яку частку вони сподіваються отримати. Отже, на даному етапі зростає потреба в залученні венчурного капіталу (матеріальний аспект). Проте одночасно венчурний стартапер усе ще має проблеми з монетизацією результатів своєї діяльності, розбудовою концепції інноваційного продукту-лідера.

Рис. 4. Функціональні переваги хабів для розвитку венчурного бізнесу: раунди фінансування С—N

Таким чином, для суб'єктів венчурного бізнесу варті уваги маркетингові дослідження та консультативна підтримка, які дозволять урахувати зміну актуальних потреб цільової аудиторії, розбудувати бізнес-модель на довгострокову перспективу і розширити охоплення ринку на основі сучасних тенденцій прискорення цифрових трансформацій. Можливості отримати такого типу підтримку примножуються в межах цифрових інноваційних хабів. Це створить основу для виходу венчурного бізнесу на ринок і розширить його охоплення.

Отже, цифрові інноваційні хаби відіграють важливу роль у процесі становлення венчурного бізнесу. Однак вони є дієвою платформою не тільки для становлення венчурного бізнесу, але й для його прогресивного розвитку і масштабування. Тому на етапі, коли венчурний бізнес досягає певного рівня і вже готовий позмагатися з існуючими гігантами бізнесу, потреба у взаємодії з іншими стейкхолдерами в межах цифрового інноваційного хаба все ще зберігається (рис. 4).

Масштабування виробництва інноваційної продукції вимагає значних удосконалень, пов'язаних з додатковими маркетинговими дослідженнями пріоритетів цільової аудиторії на глобальному рівні, потребою в бізнес-плануванні. У такому випадку цифровий інноваційний хаб виступає платформою для формування синергічних кроссекторальних партнерств, що закладають основу для розбудови інноваційного бізнесу. На сьогодні в розвинутих країнах світу існує низка позитивних практик функціонування цифрових інноваційних хабів, які стимулюють інноваційний розвиток на рівні бізнесу, національних економік, регіональному та глобальному рівнях (табл. 1).

Таблиця 1. Приклади цифрових інноваційних хабів

Хаби	Країни походження	Специфіка діяльності
Lufthansa Innovation Hub	Німеччина	Місія хаба полягає у формуванні коротко- і довгострокових стратегій групи Lufthansa за допомогою нових цифрових бізнес-моделей, які виходять за межі основної активності компанії. Увагу зосереджено на можливостях, що виникають на перетині діяльності материнської компанії та міжнародної екосистеми Travel & Mobility Tech. Приклади венчурних стартапів за підтримки хаба: <i>Compensaid</i> — цифрова платформа Lufthansa Group для польотів з нейтральним CO ₂ . Це дозволяє клієнтам Lufthansa Group компенсувати вуглецеві викиди своїх рейсів, використовуючи паливо (SAF), і таким чином здійснювати польоти з нейтральним вуглецем уже сьогодні; <i>додаток Rydes</i> — дозволяє компаніям надавати своїм працівникам «бюджет мобільності», за допомогою якого вони можуть використовувати можливості внутрішньої міської мобільності. Співробітники компанії можуть забронювати поїздки за допомогою спільного використання автомобілів і велосипедів, електронних скутерів або громадського транспорту через програму і керувати своїм бюджетом
TechStart Agro Digital	Португалія	TechStart Agro Digital — це відкрита програма інновацій та технологій, створена зусиллями Embrapa у формі венчурного хаба за підтримки Anprotec, Bayer та Airbus, щоб допомогти стартапам, великим компаніям і установам пришвидшити бізнес і розвинути технології для агробізнесу. Потужність хаба: підтримка понад 90 аграрних стартапів на рік
PwC Venture Hub	У країнах діяльності PwC	Об'єднує технологічні стартапи, венчурні компанії та інвесторів з метою створення інноваційних продуктів, послуг і рішень, а також ініціювання спільних проєктів у рамках екосистеми інновацій
MSX Digital Innovation Hub	Німеччина	Хаб створено на базі Бостонської консалтингової групи. Він спеціалізується на впровадженні технологій штучного інтелекту, машинного навчання та когнітивної аналітики

Джерело: узагальнено авторами за матеріалами інтернет-ресурсів хабів.

У нинішніх умовах спостерігаємо висхідні тенденції розвитку венчурного бізнесу в Україні. Зокрема, у 2019 р., згідно з результатами щорічного огляду ринку українського венчурного і приватного капіталу, підготовленого експертами Української асоціації венчурного та приватного капіталу (Ukrainian Venture Capital and Private Equity Association — UVCA) і компанії «Делойт», обсяг залучених інвестицій для розвитку вітчизняних стартапів та ІТ-компаній уперше перетнув позначку в 0,5 млрд дол. за рік. Загальний показник венчурних інвестицій в українські ІТ-компанії у 2019 р. (510 млн дол.) перевищив значення попереднього року в півтора рази². Інвестиції залучалися з метою розвитку різнопрофільних суб'єктів венчурного бізнесу (табл. 2).

² Огляд ринку венчурних і прямих інвестицій в Україні у 2019 році / Deloitte, 2020 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/press-room/press-release/2020/investments-into-startups-2019.html> (дата звернення: 14.03.2021).

Діяльність вітчизняних венчурних стартапів, які були успішними на кожному з етапів венчурного фінансування, пов'язана із цифровими трансформаціями. За рейтингами Global Connectivity Index (GCI — індикатор, який оцінює розвиток цифрової економіки і зростання ВВП), Україна належить до групи країн — ранніх адапторів цифрової економіки (перехідна стадія) і посідає 50-ту позицію у світі. Згідно з ранжуваннями GCI:

- для країн з початковою стадією розвитку цифрової економіки (діапазон індексу GCI дорівнює 23—39) середній ВВП на душу населення становить 3800 дол.;

Таблиця 2. Венчурні стартапи в Україні

Раунд венчурного інвестування	Розмір залучених інвестицій у 2019 р. (млн дол.)	Назва венчурного стартапу	Опис діяльності
Посівний раунд	2,3	Promo-Republic	Українсько-фінський сервіс, який допомагає маркетологам і малому бізнесу створювати контент для соціальних мереж
Раунд А	1,5	RetargetApp	Розробляє рішення, яке автоматизує рекламні кампанії
	5,0	Allset	Додаток для бронювання столику в ресторані та оплати рахунку, отримання рекомендацій щодо можливих для замовлення страв
	4,0	Unstoppable Domains	Блокчейн-стартап з офісом у Києві, який передбачає створення власних доменних зон і продає домени в них користувачам
	3,0	MyCredit	Сервіс миттєвого кредитування, який дає змогу отримати кошти на картку в онлайн-режимі
	1,5	AllRight	Дитячий заклад дистанційної освіти для вивчення англійської мови. Компанія продає індивідуальні онлайн-уроки з репетиторами, заробляючи на комісійних
Інвестиції у зростання (growth)	268,0	GitLab	Платформа (програма), в основі ідеї якої лежать взаємодія фахівців з розробки програмного забезпечення та інформаційно-технологічного обслуговування, інтеграція їх робочих процесів
	90,0	Grammarly	Цифровий сервіс, роботу якого спрямовано на коригування написання англійських текстів за допомогою штучного інтелекту
	60,0	People.ai	CRM-платформа, яка діє на основі штучного інтелекту
	21,0	Jiji.ng	Африканський сайт онлайн-оголошень, який є портфельним активом української компанії Genesis

Джерело: складено авторами за: Інвестиції в українські стартапи у 2019: огляд українського венчурного та приватного капіталу / Kharkiv IT Cluster. — 2020. — Apr. 28 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://it-kharkiv.com/investytsiyi-v-ukrayinski-startapy-u-2019-oglyad-ukrayinskogo-venchurnogo-ta-pryvatnogo-kapitalu/> (дата звернення: 14.03.2021).

- для країн з перехідною стадією розвитку цифрової економіки (діапазон індексу GCI дорівнює 40—64) середній ВВП на душу населення становить 17 200 дол.;

- для країн з розвинутою стадією цифрової економіки (діапазон індексу GCI дорівнює 65—85) середній ВВП на душу населення становить 58 100 дол.

На розвинутій стадії цифрової економіки перебувають такі країни з розвинутою цифровою економікою, як США, Швейцарія, Сінгапур, Південна Корея, Японія, країни Скандинавії. Отже, найсильніші на глобальній арені економіки є найбільш активними в напрямі розвитку венчурного бізнесу і становлення цифрової економіки³. Зокрема, експерти Центру економічного відновлення зазначають такі переваги посилення цифровізації за рахунок зміцнення цифрових платформ для розвитку національної економіки та бізнесу:

- цифрові трансформації покладено в основу зростання продуктивності праці, що створює підґрунтя для щорічного приросту вітчизняного ВВП щонайменше на 4%;

- поширення різнопрофільних цифрових платформ формує основу для трансформації ключових секторів економіки і сфер господарювання, що сприятиме розвитку венчурного бізнесу і в умовах посилення цифрового суспільства;

- розвиток цифрової інфраструктури створює потенціал для зростання загального обсягу інноваційних інвестицій, зокрема, прогнозується збільшення обсягів інвестицій у проекти цифрової трансформації до 15—20 млрд дол. протягом наступних 10 років⁴.

Варто зауважити, що вітчизняний венчурний бізнес посилює свої позиції на міжнародній арені саме завдяки сильному ІТ і R&D базисам. Згідно з матеріалами The State of European Tech, на українському ринку налічується близько 190 тис. розробників. Причому індикатори застосування цифрових технологій суб'єктами венчурного бізнесу збільшуються як у кількісному, так і в якісному вимірах. З огляду на активізацію діяльності венчурів в Україні, виникає потреба в об'єднанні в спільноти венчурних підприємств, діяльність яких пов'язана із цифровими трансформаціями. Необхідним стає створення профільних платформ для цифрових змін — хабів. Для цього важливо сформувавши узгоджену систему підтримки хабів на державному, регіональному і бізнесовому рівнях. Зокрема, потрібно розробити відповідне нормативне забезпечення, яке сформує розуміння функцій хабів, регулюватиме процес реалізації та підтримки інноваційних проектів з використанням їх потенціалу. Для заохочення процесу створення цифрових інноваційних хабів варто стимулювати проведення відповідної інформаційної кампанії. Так, у рамках аналітичних доповідей можна висвітлювати прогресивний зарубіжний досвід венчурного бізнесу та приклади успішного функціонування інноваційних хабів. Крім

³ Global Connectivity Index. Huawei. 2021 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://www.huawei.com/minisite/gci/en/> (дата звернення: 14.03.2021).

⁴ Аудит розвитку цифрової економіки / Центр економічного відновлення, 2021 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://drive.google.com/file/d/1ukV3f5x04GjX0wZLKBTNFuhHK5-dz14J/view?fbclid=IwAR1uBXlh_H98TAvSME-jX1UvXJHv800EgmX22Vz46UY5wbGbd2Vg-A9v3E (дата звернення: 14.03.2021).

того, на увагу заслуговує стимулювання проведення профільних конференцій і воркшопів, нетворкінгу між стартаперами, інноваційними підрозділами великих компаній та інвесторами.

ВИСНОВКИ

Зважаючи на потенціал поширення цифрових інноваційних хабів, розвиток венчурного бізнесу в Україні, на нашу думку, має такі перспективні напрями:

- поряд з інвестиційною складовою, розвиток венчурного бізнесу вимагає також застосування широкого спектра компетенцій, зокрема, таких, які сприятимуть оцінці, плануванню й освоєнню цифрових перетворень;

- в основі діяльності цифрових інноваційних хабів лежить поєднання можливостей для фінансової підтримки бізнесу і консультаційних послуг, зокрема, оцінки існуючого рівня попиту на інноваційну продукцію, бізнес-планування, стратегічного і діджитал-консалтингу. Подібне поєднання фінансової та нефінансової компонент дає змогу сформувати стійку платформу для розбудови венчурного бізнесу;

- вітчизняний венчурний бізнес перебуває на етапі свого становлення. Він має перспективу для подальшого розвитку і прогресу, зважаючи на поширення тенденцій цифрової трансформації на глобальних ринках. Вітчизняні стартапи є доволі перспективними, що підтверджується зацікавленістю в них міжнародних інвесторів, а також позиціями нашої країни в міжнародних рейтингах розвитку цифрового суспільства. Однак досить часто вітчизняним стартапам усе ще бракує управлінського досвіду, окремих організаційних і бізнесових компетенцій. Це можна виправити за рахунок становлення цифрових інноваційних хабів, які здатні створити сприятливу інфраструктуру для розбудови венчурного бізнесу в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Gerken L., Whittaker W. *The Little Book of Venture Capital Investing: Empowering Economic Growth and Investment Portfolios*. — New York : Wiley, 2014. — 288 p.
2. Fishbourne R., Malone M. *Founding Funders / Forbes*, — 2000. — May 29 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://www.forbes.com/asap/2000/0529/145.html> (дата звернення: 14.03.2021).
3. Шилепницький П.І., Галушка М.Є. Перспективи розвитку венчурної індустрії в Україні // Інвестиції: практика та досвід. — 2017. — № 1. — С. 55—58 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.investplan.com.ua/pdf/1_2017/12.pdf
4. Geissbauer R., Schrauf S., Koch V., Kuge S. *Industry 4.0 — Opportunities and Challenges of the Industrial Internet / pwc*. — 2014. — Dec. — 52 p. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://www.pwc.nl/en/assets/documents/pwc-industrie-4-0.pdf>
5. Кульчицький О. Інноваційні хаби, як екосистема розвитку смарт компаній / Agency of European innovations, 2021 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://aei.org.ua/innovacijni-habi-yak-ekosistema-rozvi/> (дата звернення: 14.03.2021).
6. Айзексон В. Інноватори: як група хакерів, геніїв та гіків здійснила цифрову революцію. — К. : Наш формат, 2017. — 488 с.
7. Scholz T. *Überworked and Underpaid: How Workers Are Disrupting the Digital Economy*. — Cambridge, UK : Polity Press, 2017. — 226 p.
8. Hagen R. *The End of Ownership: Personal Property in the Digital Economy // Science and Public Policy*. — 2018. — Vol. 45. — Iss. 1. — P. 137—139 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://academic.oup.com/spp/issue/45/1>

9. Belleflamme P, Lambert T, Schwienbacher A. Crowdfunding: tapping the right crowd // Journal of Business Venturing. — 2014. — Vol. 29. — Iss. 5. — P. 585—609 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1578175
10. Bernstein S., Giroud X., Townsend R. The impact of venture capital monitoring // Journal of Finance. — 2016. — № 71 (4). — P. 1591—1622 (doi: <https://doi.org/10.1111/jofi.12370>).
11. Block J., Fisch C., Obschonka M., Sandner P. A personality perspective on business angel syndication // Journal of Banking Finance. — 2019. — Vol. 100. — P. 306—327 (doi: <https://doi.org/10.1016/j.jbankfin.2018.10.006>).
12. Xi G., Block J., Lasch F., Robert F., Thurik R. Mode of entry into hybrid entrepreneurship: new venture start-up versus business takeover // International Review of Entrepreneurship. — 2018. — Vol. 16 (2). — P. 217—240 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/174014/1/dp11104.pdf>
13. Jin L., Madison K., Kraiczy N.D., Kellermanns F.W., Crook T.R., Xi J. Entrepreneurial team composition characteristics and new venture performance: a meta-analysis // Entrepreneurship Theory and Practice. — 2017. — Vol. 41 (5). — P. 743—771 (doi: <https://doi.org/10.1111/etap.12232>).
14. Baark E., Naubahar Sh. From Trade Hub to Innovation Hub: The Role of Hong Kong's Innovation System in Linking China to Global Markets // Innovation: Management, Policy & Practice. — 2006. — Vol. 8. — No. 1-2. — P. 193—209 (doi: <https://doi.org/10.5172/impp.2006.8.1-2.193>).
15. Краус Н.М. Інноваційні хаби як основа конкурентоспроможної економіки: закордонний вимір та уроки для України / Конкурентоспроможність національної економіки : матер. XV Міжнародної наук.-практ. конф. (Київ, 26—27 березня 2015 р.). — К., Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2015. — С. 193—197.
16. Бажал Ю., Бакуменко В., Бондарчук І. Інформаційна економіка. Роль інформації у формуванні ринкової економіки : моногр. ; [за заг. ред. І. Розпутенка]. — К. : К.І.С., 2004. — С. 33—57.
17. Кононова К.Ю. Інформаційна економіка: моделювання еволюційних процесів : моногр. — Харків : ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2015. — 312 с.
18. Діба М.І., Гернего Ю.О. Діджиталізація економіки: світовий досвід та можливості розвитку в Україні // Фінанси України. — 2018. — № 7. — С. 50—63.
19. Бадрі Г., Панченко Є., Рудуха Н. Глобальні детермінанти і моделі фінансування інновацій // Міжнародна економічна політика. — 2018. — № 1 (28). — С. 7—32.

Стаття надійшла 13.04.2021

REFERENCES

1. Gerken L., Whittaker W. The Little Book of Venture Capital Investing: Empowering Economic Growth and Investment Portfolios. New York, Wiley, 2014.
2. Fishbourne R., Malone M. Founding Funders. *Forbes*, May 29, 2000, available at: <https://www.forbes.com/asap/2000/0529/145.html> (accessed on: 14.03.2021).
3. Shylepnytskyi P., Halushka M. Perspectives of venture industry development in Ukraine. *Investment: Practice and Experience*, 2017, No. 1, pp. 55-58, available at: http://www.investplan.com.ua/pdf/1_2017/12.pdf [in Ukrainian].
4. Geissbauer R., Schrauf S., Koch V., Kuge S. Industry 4.0 – Opportunities and Challenges of the Industrial Internet. *pwc*, December, 2014, available at: <https://www.pwc.nl/en/assets/documents/pwc-industrie-4-0.pdf>
5. Kulchytskyi O. Innovation hubs, as the ecosystem to develop Smart Companies. Agency of European innovations, 2021, available at: <https://aei.org.ua/innovacijni-habi-yak-ekosistema-rozvi/> (accessed on: 14.03.2021) [in Ukrainian].
6. Isaacson W. Innovators: How a Group of Hackers, Geniuses, and Geeks Created the Digital Revolution. Kyiv, Nash format, 2017 [in Ukrainian].
7. Scholz T. Overworked and Underpaid: How Workers Are Disrupting the Digital Economy. Cambridge, UK, Polity Press, 2017.

8. Hagen R. The End of Ownership: Personal Property in the Digital Economy. *Science and Public Policy*, 2018, Vol. 45, Iss. 1, pp. 137-139, available at: <https://academic.oup.com/spp/issue/45/1>
9. Belleflamme P., Lambert T., Schwienbacher A. Crowdfunding: tapping the right crowd. *Journal of Business Venturing*, 2014, Vol. 29, Iss. 5, pp. 585-609, available at: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1578175
10. Bernstein S., Giroud X., Townsend R. The impact of venture capital monitoring. *Journal of Finance*, 2016, No. 71 (4), pp. 1591-1622 (doi: <https://doi.org/10.1111/jofi.12370>).
11. Block J., Fisch C., Obschonka M., Sandner P. A personality perspective on business angel syndication. *Journal of Banking Finance*, 2019, Vol. 100, pp. 306-327 (doi: <https://doi.org/10.1016/j.jbankfin.2018.10.006>).
12. Xi G., Block J., Lasch F., Robert F., Thurik R. Mode of Entry into Hybrid Entrepreneurship: New Venture Start-Up versus Business Takeover. *International Review of Entrepreneurship*, 2018, Vol. 16 (2), pp. 217-240, available at: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/174014/1/dp11104.pdf>
13. Jin L., Madison K., Kraiczy N.D., Kellermanns F.W., Crook T.R., Xi J. Entrepreneurial Team Composition Characteristics and New Venture Performance: A Meta-Analysis. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 2017, Vol. 41 (5), pp. 743-771 (doi: <https://doi.org/10.1111/etap.12232>).
14. Baark E., Naubahar Sh. From Trade Hub to Innovation Hub: The Role of Hong Kong's Innovation System in Linking China to Global Markets. *Innovation: Management, Policy & Practice*, 2006, Vol. 8, No. 1-2, pp. 193-209 (doi: <https://doi.org/10.5172/impp.2006.8.1-2.193>).
15. Kraus K. Innovative hubs as a platform of economic growth: foreign experience and new opportunities for Ukraine. Competitiveness of the National Economy, Kyiv, Taras Shevchenko National University of Kyiv, 2015, pp. 193-197 [in Ukrainian].
16. Bazhal Yu., Bakumenko V., Bondarchuk I. Information Economy. The Role of Information in the Formation of a Market Economy. Kyiv, K.I.S., 2004, pp. 33-57 [in Ukrainian].
17. Kononova K. Information Economics: Modeling of Evolutionary Processes. Kharkiv, V. N. Karazin Kharkiv National University, 2015 [in Ukrainian].
18. Dyba M., Gernego Iu. Digitalization of economy: international experience and possibilities of development in Ukraine. *Finance of Ukraine*, 2018, No. 7, pp. 50-63 [in Ukrainian].
19. Badri G., Panchenko Ye., Rudukha N. Global determinants and models of innovations financing. *The International Economic Policy*, 2018, No. 1 (28), pp. 7-32 [in Ukrainian].

Received on April 13, 2021

Mykhailo Dyba, Dr. Sci. (Econ.), Professor,
Director of the Institute of Financial Business Development
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
54/1, Peremohy Ave., Kyiv, 03057, Ukraine
Iuliia Gernego, Dr. Sci. (Econ.), Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Corporate Finance and Controlling
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
54/1, Peremohy Ave., Kyiv, 03057, Ukraine

VENTURE BUSINESS IN UKRAINE AND DIGITAL INNOVATION HUBS AS AN INSTITUTION OF ITS DEVELOPMENT

Expert research shows that the strengthening of digitalization trends, in particular, the use of digital technologies in the process of developing innovative businesses in Europe, will allow to receive an additional 110 billion euros annually over the next five years. Specialists note that such digital transformations should be implemented on the basis of specialized ecosystems: hubs, which include a wide range of startups, small and medium-sized businesses, scientists and researchers, consultants on digitalization and digital business management, big business, accelerators and investors. The joint activities of all these actors form a synergistic effect for innovative development.

The development of venture business is based on attracting the appropriate amount of financial resources, as well as a number of other consulting and mentoring services. However, the peculiarities of such support depend on the stage at which the venture business is. The seed round of financing is characterized by a strong financial risk for direct investors, which is due to the return on investment and profit only in the long run. Instead, it is at the initial stage of creating a venture business that organizational problems often arise, related to the preparation of business plans and the final selection of the team, in particular, the establishment of digital competencies. Rounds A and B support the venture business, which already has a ready-made innovative product and a certain audience of enthusiastic users. However, there is an urgent need to commercialize innovation. The venture startup still has problems with monetizing the results of its activities, developing the concept of an innovative product-leader.

Scaling the production of innovative products requires significant improvements associated with additional marketing research on the priorities of the target audience at the global level, the need for business planning. The digital innovation hub serves as a platform for the formation of synergistic cross-sectoral partnerships that creates the foundation for the development of innovative business.

Keywords: *digitalization; venture business; venture capital; investment funds; digital transformation.*